

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد تهران مرکزی

دانشکده ادبیات و علوم انسانی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A)

گرایش: جغرافیا و برنامه ریزی شهری

عنوان:

تحلیل کاربری اراضی منطقه ۱۱ شهرداری تهران با استفاده از GIS

استاد راهنما:

دکتر اکبر پرهیزکار

استاد مشاور:

دکتر آزیتا رجبی

پژوهشگر:

مژده سعیدخانی

زمستان ۱۳۸۹

تقدیم به:

همسر عزیز و شریک زندگی ام مسعود امامی

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
	فصل اول: کلیات طرح
۱	۱-۱) مقدمه
۳	۲-۱) بیان مسئله و اهمیت و ضرورت انجام تحقیق
۴	۳-۱) اهداف تحقیق
۴	۴-۱) پرسشهای تحقیق
۵	۵-۱) فرضیات تحقیق
۵	۶-۱) پیشینه تحقیق
۶	۱-۶-۱) رساله های تألیف شده با موضوع کاربری اراضی شهری در ایران
۷	۲-۶-۱) پایان نامه های مرتبط با کاربری اراضی شهری که GIS را مورد استفاده قرار داده اند.
۸	۳-۶-۱) کتب
۹	۴-۶-۱) مقالات
۹	۵-۶-۱) طرح ها
۱۰	۷-۱) قلمرو تحقیق
۱۱	۸-۱) مراحل انجام کار و روش تحقیق
۱۱	۱-۸-۱) روش تحقیق
۱۳	۹-۱) محدودیتهای پژوهش
	فصل دوم چهارچوب نظری پژوهش
۱۴	۱-۲) مفاهیم و اصطلاحات

۱۴	۱-۱-۲- زمین
۱۶	۲-۱-۲- کاربری زمین
۱۶	۳-۱-۲- سرانه زمین
۱۷	۴-۱-۲- نقشه کاربری زمین شهری
۱۷	۵-۱-۲- برنامه ریزی کاربری زمین
۱۸	۲-۲) اهداف برنامه ریزی کاربری اراضی شهری
۱۹	۳-۲) فرایند برنامه ریزی کاربری اراضی شهری
۲۰	۴-۲) سطوح مختلف برنامه ریزی کاربری اراضی شهری
۲۰	۵-۲) طبقه بندی کاربری های اراضی شهری
۲۳	۶-۲) سیستم اطلاعات جغرافیایی GIS
۲۳	۱-۶-۲- تعریف
۲۴	۲-۶-۲- کاربرد سیستم اطلاعات جغرافیایی در برنامه ریزی و مدیریت شهری
۲۵	۳-۶-۲- سیستم اطلاعات جغرافیایی GIS بر مدیریت منطقه ای
۲۵	۴-۶-۲- سیستم اطلاعات جغرافیایی و جغرافیای شهری
۲۵	۵-۶-۲- کاربرد سیستم اطلاعات جغرافیایی در کاربری زمین
۲۶	۶-۶-۲- مؤلفه های سیستم اطلاعات جغرافیایی در این پایان نامه
۲۷	۷-۲) ارزیابی
۲۸	۸-۲) معیارهای ارزیابی کاربری اراضی شهری
۲۹	۹-۲) روشهای ارزیابی کاربری اراضی شهری
۲۹	۱-۹-۲- ارزیابی کمی

۲۹	۲-۹-۲- ارزیابی کیفی
۳۰	۲-۹-۲-۱- ماتریس سازگاری
۳۱	۲-۹-۲-۲- ماتریس مطلوبیت
۳۱	۲-۹-۲-۳- ماتریس ظرفیت
۳۱	۲-۹-۲-۴- ماتریس وابستگی
۳۲	۲-۱۰-۱- نظریه ها مدل‌های توزیع کاربری اراضی
۳۲	۲-۱۰-۱-۱- شهرهای باغ مانند (ابنزر هاوارد)
۳۳	۲-۱۰-۲- اتو واگنر (ایجاد فضاهاى باز)
۳۳	۲-۱۰-۳- واحدهای خودیار (کلرنس پری)
۳۴	۲-۱۰-۴- شهر صنعتی تونی گارنیه
۳۵	۲-۱۰-۵- طرح کلرنس اشتاین
۳۵	۲-۱۱-۱- معرفی دیدگاه‌های اساسی در کاربری زمین
۳۶	۲-۱۱-۱-۱- دیدگاه ساماندهی زمین در کاربری اراضی
۳۸	۲-۱۱-۲- دیدگاه کارکردگرایی در کاربری اراضی
۴۰	۲-۱۱-۳- دیدگاه توسعه پایدار در کاربری اراضی
	فصل سوم ویژگی های جغرافیایی محدوده
۴۳	۳-۱-۱- ویژگی های جغرافیای طبیعی
۴۳	۳-۱-۱-۱- موقعیت
۴۳	۳-۱-۲- زمین شناسی
۴۴	۳-۱-۳- توپوگرافی

۴۵	۳-۱-۴- ویژگی های اقلیمی شهر با تأکید بر منطقه ۱۱
۴۵	۳-۱-۴-۱- بارندگی
۴۷	۳-۱-۴-۲- درجه حرارت
۵۰	۳-۱-۴-۳- روزهای یخبندان
۵۰	۳-۱-۴-۴- رطوبت نسبی
۵۰	۳-۱-۴-۵- بادها
۵۰	۳-۱-۵- خاک
۵۱	۳-۱-۶- منابع آب
۵۱	۳-۱-۶-۱- مسیله‌ها و آبهای سطحی منطقه ۱۱
۵۳	۳-۱-۷- پوشش گیاهی
۵۳	۳-۱-۸- ژئومورفولوژی
۵۴	۳-۲- ویژگی های جغرافیای انسانی
۵۴	۳-۲-۱- تاریخچه پیدایش شهر تهران و منطقه ۱۱
۵۸	۳-۲-۲- ویژگی های اجتماعی و جمعیتی منطقه ۱۱
۵۸	۳-۲-۲-۱- جمعیت منطقه ۱۱ شهر تهران در روند رشد سالهای ۱۳۵۹-۱۳۸۷
۶۰	۳-۲-۲-۲- ساختار سنی و جنسی منطقه ۱۱
۶۱	۳-۲-۲-۳- تعداد خانوارهای منطقه ۱۱
۶۱	۳-۲-۳- ویژگی های اقتصادی منطقه ۱۱
۶۳	۳-۲-۴- ویژگی های کالبدی
۶۷	۳-۲-۴-۱- ناحیه ۱

۶۷	۲-۲-۴-۲- ناحیه ۲
۶۸	۳-۲-۴-۳- ناحیه ۳
۶۸	۴-۲-۴-۴- ناحیه ۴
فصل چهارم تجزیه و تحلیل موضوع پژوهش	
۷۲	۴-۱) مقدمه
۷۲	۴-۱-۱- طبقه بندی زمینهای دایر
۷۴	۴-۲) کاربری مسکونی منطقه ۱۱
۷۶	۴-۲-۱- تحلیل کمی اراضی مسکونی توسط GIS
۷۸	۴-۳) اراضی تجاری منطقه ۱۱
۷۹	۴-۳-۱- تحلیل کمی اراضی تجاری توسط GIS
۸۱	۴-۴) کاربری آموزشی منطقه ۱۱
۸۲	۴-۴-۱- تحلیل کمی اراضی آموزشی توسط GIS
۸۴	۴-۵) کاربری فرهنگی منطقه ۱۱
۸۶	۴-۵-۱- تحلیل کمی اراضی فرهنگی توسط GIS
۸۸	۴-۶) کاربری مذهبی منطقه ۱۱
۹۰	۴-۷) کاربری خدمات جهانگردی و پذیرایی منطقه ۱۱
۹۱	۴-۸) کاربری بهداشتی و درمانی منطقه ۱۱
۹۲	۴-۸-۱- تحلیل کمی اراضی بهداشتی و درمانی توسط GIS
۹۴	۴-۹) کاربری ورزشی منطقه ۱۱
۹۷	۴-۱۰) کاربری اداری منطقه ۱۱

۹۹	۱۱-۴) کاربری فضای سبز منطقه ۱۱
۱۰۰	۱-۱۱-۴) تحلیل کمی فضای سبز توسط GIS
۱۰۲	۱۲-۴) کاربری نظامی و پردیس حکومتی در منطقه ۱۱
۱۰۳	۱-۱۲-۴) تحلیل کمی اراضی نظامی توسط GIS
۱۰۵	۱۳-۴) کاربری صنعتی و کارگاهی در منطقه ۱۱
۱۰۵	۱-۱۳-۴) تحلیل کمی اراضی صنعتی و کارگاهی توسط GIS
۱۰۷	۱۴-۴) کاربری تأسیسات و تجهیزات شهری منطقه ۱۱
۱۰۹	۱-۱۴-۴) تحلیل کمی اراضی تأسیسات و تجهیزات توسط GIS
۱۱۱	۱۵-۴) کاربری حمل و نقل و شبکه های ارتباطی منطقه ۱۱
۱۱۳	۱-۱۵-۴) میدان های مهم و مشهور منطقه ۱۱
۱۱۷	۱۶-۴) ارزیابی کیفی اراضی منطقه ۱۱ (تحلیل ماتریسی توسط GIS)
۱۱۸	۱-۱۶-۴) ماتریس سازگاری
۱۲۳	۲-۱۶-۴) ماتریس مطلوبیت
۱۲۶	۱۳-۱۶-۴) ماتریس ظرفیت
۱۲۹	۴-۱۶-۴) ماتریس وابستگی
	فصل پنجم نتیجه گیری و پیشنهادات
۱۳۱	۱-۵) نتایج ارزیابی کمی کاربری اراضی منطقه ۱۱ شهرداری تهران
۱۴۰	۲-۵) نتایج ارزیابی کیفی کاربری اراضی منطقه ۱۱ شهرداری تهران
۱۴۲	۳-۵) آزمون فرضیات
۱۴۲	۴-۵) پیشنهادات

فهرست جداول

صفحه	عنوان
۴۶	۱-۳ جدول تغییرات بارندگی شهر تهران ایستگاه مهرآباد طی دوره بلندمدت ۲۰۰۰-۲۰۰۷
۴۸	۲-۳ جدول تغییرات دما شهر تهران ایستگاه مهرآباد طی دوره بلندمدت ۲۰۰۰-۲۰۰۷
۵۹	۳-۳ تغییرات جمعیتی منطقه ۱۱ شهر تهران طی سالهای ۱۳۵۹-۱۳۸۷
۶۰	۴-۳ جمعیت منطقه ۱۱ به تفکیک گروه های سنی در سال ۱۳۸۷
۶۲	۳-۵ رتبه و سطح بندی منطقه ۱۱ از لحاظ شاخص های اقتصادی در میان مناطق ۲۲ گانه تهران
۶۳	۳-۶ وضع فعالیت جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر منطقه ۱۱ شهر تهران
۶۶	۳-۷ ناحیه بندی اجتماعی منطقه ۱۱ شهر تهران
۶۸	۳-۸ محدوده محلات ناحیه ۲ منطقه ۱۱ شهر تهران
۶۸	۳-۹ مشخصات نواحی منطقه ۱۱ شهر تهران
۹۱	۴-۱ اراضی خدمات پذیرایی و جهانگردی در نواحی منطقه ۱۱ شهر تهران
۹۵	۴-۲ عمده فضاها و ورزشی در سطح منطقه ۱۱ شهر تهران
۹۷	۴-۳ برخی مراکز اداری و سیاسی منطقه ۱۱ شهر تهران
۱۰۰	۴-۴ میزان فضای سبز نواحی منطقه ۱۱ در سال ۱۳۸۹
۱۱۸	۴-۵ راهنمای شماره کاربریها در جدول Attribute Data
۱۲۰	۴-۶ جزئیات ماتریس سازگاری کاربریهای عمده منطقه ۱۱
۱۲۱	۴-۷ وضعیت کاربری های عمده در ماتریس سازگاری منطقه ۱۱
۱۲۴	۴-۸ ماتریس مطلوبیت منطقه ۱۱ شهر تهران
۱۲۷	۴-۹ ماتریس ظرفیت ناحیه ۱ منطقه ۱۱ شهر تهران
۱۳۷	۵-۱ سطوح و سرانه های موجود، استاندارد و مورد نیاز در منطقه ۱۱ براساس جمعیت سال

۱۳۸۵

فهرست نمودارها

صفحه	عنوان
۱۲	۱-۱ نمودار مراحل تحلیل و آزمون فرضیات
۵۹	۱-۳ نمودار میزان رشد جمعیت منطقه ۱۱ طی سالهای ۱۳۵۹ تا ۱۳۸۷
۱۳۸	۱-۵ نمودار مقایسه سرانه های موجود در منطقه ۱۱ با سرانه های استاندارد

فهرست نقشه ها

صفحه	عنوان
۶۴	۱-۳ نقشه موقعیت منطقه ۱۱ در شهر تهران
۷۰	۲-۳ نقشه نواحی منطقه ۱۱ شهرداری تهران
۷۱	۳-۳ نقشه محلات منطقه ۱۱ شهرداری تهران
۷۷	۱-۴ نقشه کاربری مسکونی منطقه ۱۱ شهرداری تهران
۸۰	۲-۴ نقشه کاربری تجاری منطقه ۱۱ شهرداری تهران
۸۳	۳-۴ نقشه کاربری آموزشی منطقه ۱۱ شهرداری تهران
۸۷	۴-۴ نقشه کاربری فرهنگی منطقه ۱۱ شهرداری تهران
۸۸	۵-۴ نقشه کاربری مذهبی منطقه ۱۱ شهرداری تهران
۹۰	۶-۴ نقشه کاربری خدمات جهانگردی و پذیرایی منطقه ۱۱ شهرداری تهران
۹۳	۷-۴ نقشه کاربری بهداشتی و درمانی منطقه ۱۱ شهرداری تهران
۹۶	۸-۴ نقشه کاربری ورزشی منطقه ۱۱ شهرداری تهران
۹۸	۹-۴ نقشه کاربری اداری منطقه ۱۱ شهرداری تهران
۱۰۱	۱۰-۴ نقشه کاربری فضای سبز منطقه ۱۱ شهرداری تهران
۱۰۴	۱۱-۴ نقشه کاربری نظامی منطقه ۱۱ شهرداری تهران
۱۰۶	۱۲-۴ نقشه کاربری صنعتی و کارگاهی منطقه ۱۱ شهرداری تهران

- ۱۱۰ ۱۳-۴ نقشه کاربری تأسیسات و تجهیزات شهری منطقه ۱۱ شهرداری تهران
- ۱۱۵ ۱۴-۴ نقشه کاربری حمل و نقل و انبارها منطقه ۱۱ شهرداری تهران
- ۱۱۶ ۱۵-۴ نقشه شبکه ارتباطات منطقه ۱۱ شهرداری تهران
- ۱۲۲ ۱۶-۴ نقشه ماتریس سازگاری منطقه ۱۱ شهرداری تهران
- ۱۲۵ ۱۷-۴ نقشه ماتریس مطلوبیت منطقه ۱۱ شهرداری تهران
- ۱۲۸ ۱۸-۴ نقشه ماتریس سازگاری ظرفیت منطقه ۱۱ شهرداری تهران
- ۱۳۰ ۱۹-۴ نقشه ماتریس وابستگی منطقه ۱۱ شهرداری تهران
- ۱۳۹ ۱-۵ نقشه کاربری اراضی منطقه ۱۱ شهرداری تهران

۱-۱) مقدمه

"برنامه ریزی کاربری اراضی شهری" در واقع مجموعه فعالیتهایی است که محیط انسانی را مطابق خواسته ها و نیازهای جامعه شهری سامان می بخشد و این مقوله هسته اصلی برنامه ریزی شهری را تشکیل می دهد. تحقیقات مربوط به ساخت شهرها در دهه های اخیر نشان می دهد که بدون "برنامه ریزی کاربری زمین" نمی توان به الگوی بهینه زیست در شهرها دست یافت. (زیاری، ۱۳۸۱: ۱۵)

در واقع هدف نهایی برنامه ریزی کاربری زمین ایجاد نوعی «تعادل اکولوژیک» و «عدالت اجتماعی» در روند توسعه و عمران شهر است و می باید به اهداف کیفی انسانی مثل ادراک زیبایی، احساس هویت فضایی و احساس تعلق به محیط نیز پاسخ گوید چرا که در نهایت این گونه عوامل هستند که زمینه «آسایش» و «رضایت» شهروندان را فراهم می سازند. با توجه به به نارسایی و محدودیت استانداردهای کمی در دو سه دهه اخیر شاخص های مربوط به کیفیت زندگی، رفاه اجتماعی، آسایش عمومی، حفاظت منابع طبیعی و تاریخی باید در نظر گرفته شوند. (مهديزاده، ۱۳۸۲: ۲۸۶ و ۲۹۱)

بررسی ها انجام شده نشان می دهد که در طرحهای شهری ایران یکی از بخشهایی که بیش از تمامی موارد مورد بی توجهی قرار می گیرد، بخش کاربری اراضی شهری است به طوری که این بخش به صورت یک بخش کاملاً توصیفی و با کمترین سنجش تأثیر و تأثرات داخلی و خارجی انجام می شود. به دلیل محدودیت عرضه زمین و تقاضای روزافزون آن، زمین به یکی از عرصه های مهم ثروت اندوزی و تشدید نابرابری اجتماعی در شهرها بدل شده که به نوبه خود به مشکلات برنامه ریزی و طراحی شهری افزوده است. این سودجویی ها و در عین حال عدم درک مسئولین ذیربط از سایر نیازهای محیط زندگی، منجر به تهاجم و از بین بردن کاربردهای عمومی مخصوصاً در شهرهای بزرگ گشته است و هر روز که می گذرد، دامنه این تهاجم به کاربری های عمومی در سطح شهرها بیشتر شده بطوریکه در اکثر شهرهای ما سرانه های کاربری های عمومی که به طور یقین نقش بسیار ارزشمندی از جهات مختلف در زندگی انسانها دارند به وضع نگران کننده ای رسیده است.

در کشورهای جهان سوم از جمله ایران، هنوز نحوه استفاده از اراضی شهری تا حدود زیادی تابع عوامل غیربرنامه ای همچون نیروهای اقتصادی، بازار، منافع بخش خصوصی و حقوقی سنتی مالکان است و توزیع و تقسیم کاربری ها بر اساس شیوه های کهنه و منسوخ انجام می گیرد.

نظر به مطالب ذکر شده، در این پایان نامه تلاش شده است تا به کمک قابلیت های سیستم اطلاعات جغرافیایی GIS کاربری زمین شهری در منطقه ۱۱ شهرداری تهران مورد ارزیابی کمی و کیفی قرار بگیرد. در فصل نخست نگارنده به بیان مسئله تحقیق، ارزشها، اهداف و چارچوب کلی طرح پرداخته

است. فصل دوم این پایان نامه به بیان مبانی نظری تحقیق، کلیات، تعاریف، دیدگاهها مرتبط با کاربری اراضی شهری اختصاص داده شده است. در فصل سوم محدوده مکانی تحقیق، خصوصیات طبیعی و انسانی منطقه تشریح شده است. فصل چهارم با کمک سیستم اطلاعات جغرافیایی GIS به ارزیابی کمی و کیفی کاربریها های عمده در این منطقه پرداخته است و در نهایت فصل پنجم به جمع بندی و نتیجه گیری نهایی و ارائه پیشنهادات تخصیص داده شده است.

۱-۲) بیان مسأله و اهمیت و ضرورت انجام تحقیق:

توزیع هدفمند و منطقی فضاهای کارکردی در شهر علاوه بر افزایش کارایی فعالیتهای شهروندان و ایجاد حس رضایت و خرسندی ساکنین، منجر به پویایی کل مجموعه شهری می گردد. دسترسی شهروندان به فضاها و خدمات مورد نیاز با پیمودن حداقل مسیر و عدم تداخل و تزاخم کارکردهای شهری از مسائل عمده در برنامه ریزی شهری معاصر در شهرهای ایران است.

مطالعات و مشاهدات مقدماتی از منطقه ۱۱ شهرداری تهران که محل سکونت نگارنده نیز می باشد حکایت از این امر داشت که سرانه اغلب کاربری های عمده متناسب با جمعیت موجود در منطقه نیست و برخی از کاربری های عمده چون مراکز فرهنگی، ورزشی، فضای سبز و ... در دامنه ای متفاوت و ناهمگون استقرار داشته و متناسب با نیاز ساکنین نبوده و این امر سبب عدم تحقق اصل عدالت در دسترسی تمامی شهروندان به فضاهای مورد نیاز شده و نارضایتی شهروندان در این منطقه گشته است.

در این پژوهش سعی بر آن خواهد بود تا از طریق تحلیل نقشه های کاربری اراضی شهری منطقه ۱۱ شهرداری تهران در محیط GIS ضمن بررسی وضعیت کاربری های موجود، به تحلیل کمی و کیفی کاربری ها پرداخته شود.

۳-۱) اهداف تحقیق

- ساختار این پژوهش که راهبرد آن کاربردی است، دارای یک هدف کلان و دو هدف خرد می باشد.
- هدف کلان: نمایاندن نقش جغرافیای کاربردی و جغرافیدانان در ساماندهی نظام فعالیتی انسان در فضا جهت تحقق توسعه پایدار. (شکویی، ۱۳۷۵: ۱۱۰)
 - اهداف خرد و یا بعبارتی اهداف مرحله ای یا میانی تحقیق به شرح زیر می باشند:
 ۱. شناخت وضع موجود کاربری های اراضی شهری در منطقه ۱۱ شهرداری تهران با استفاده از سیستم اطلاعات جغرافیایی زمین مرجع (GIS)
 ۲. ارزیابی و تحلیل کمی و کیفی کاربری ها و برآورد نیازها و کمبودها

۴-۱) پرسشهای تحقیق

۱. آیا سرانه کاربری ها در منطقه ۱۱ شهرداری تهران مطابق با استانداردهای شهری است؟
۲. آیا فعالیتهای استقرار یافته در سطح منطقه ۱۱ شهرداری تهران با فعالیتهای همجوار سازگاری لازم را داراست؟

۱-۵) فرضیات تحقیق:

۱ - بنظر می رسد سرانه کاربری های عمده شهری در منطقه ۱۱ شهرداری تهران در مقام مقایسه با استانداردهای شهری متناسب نیست.

۲ - بنظر می رسد معیارهای بهینه مکان گرینی نظیر، سازگاری، مطلوبیت، ظرفیت و وابستگی در تعیین مکان مناسب برخی کاربریها رعایت نشده است.

۱-۶) پیشینه تحقیق

سابقه انجام تحقیقات در ارتباط با کاربری اراضی شهری در ایران را می توان به نوعی با تصویب نخستین طرح های جامع در ایران مقارن دانست که در چارچوب منطقه بندی تنظیم و در نهایت به عنوان سند قانونی توسعه شهری تصویب و در اختیار شهرداری قرار می گرفتند با این حال استفاده از سیستم اطلاعات جغرافیایی (GIS) در مطالعات شهری بیش از یک دهه نیست که بصورت گسترده و تخصصی در محافل علمی بکار گرفته شده است. تألیفات در این زمینه را می توان به بخشهای پایان نامه، کتب و مقالات و طرح ها طبقه بندی کرد. پایان نامه هایی را که در خصوص کاربری اراضی شهری تألیف شده است را در دو بخش؛ پایان نامه هایی با موضوع کاربری اراضی که از سیستم اطلاعات جغرافیایی (GIS) استفاده کرده اند و پایان نامه هایی که این سیستم را مورد استفاده قرار نداده اند طبقه بندی کرد:

۱-۶-۱) رساله های تألیف شده با موضوع کاربری اراضی شهری در ایران:

- رساله دکتری با عنوان « نقد و تحلیل کاربری اراضی مشهد» که توسط رستم صابری فر در سال ۱۳۷۹ در دانشگاه تربیت مدرس انجام گرفته است. وی پس از بررسی مدل‌های لاری، دسترسی و اقلیدسی به این نتیجه رسید که مدل‌های فوق کارایی لازم را جهت تعیین و توزیع کاربری های شهری ندارند.

- پایان نامه کارشناسی ارشد با عنوان « تجزیه و تحلیل کاربری اراضی کلاردشت» تألیف مصطفی قدمی (۱۳۷۷) که با دیدگاه نقادانه به بحث سرانه ها و استانداردهای کاربری زمین در شهر کلاردشت پرداخته و با مقایسه سرانه های موجود با سرانه های استاندارد از طریق جداول و نمودارهایی ضعف مفرط سرانه برخی کاربری ها را به زعم خویش آشکار نموده است.

- پایان نامه کارشناسی ارشد پروین لیوارجانی با نام « ارزیابی کاربری اراضی صنعتی شهر تبریز» (۱۳۷۶) که در آن مؤلف ابتدا تصویری کلی از چگونگی مصرف زمین از آغاز پیدایش تا حال حاضر در شهر تبریز ارائه کرده است و پس از ارائه مهمترین معیارها و ضوابط ارزیابی و مکان‌گزینی واحدهای صنعتی، کاربری های فوق بر مبنای این معیارها مورد ارزیابی قرار گرفته اند.

- پایان نامه کارشناسی ارشد با عنوان « ارزیابی کاربری اراضی شهری مطابق با شاخص های چهارگانه» (۱۳۸۰) که بر صورت مطالعه موردی توسط لقمان یوسفی بر روی پیرانشهر انجام شده است. وی در این پژوهش با بررسی کاربری شهری به کمک ماتریسهای مطلوبیت،

سازگاری، وابستگی و ظرفیت به این نتیجه رسیده است که شرایط کیفی اغلب کاربری های شهری پیرانشهر در حد مطلوبی نبوده است.

۱-۶-۲) پایان نامه هایی مرتبط با کاربری اراضی شهری که سیستم اطلاعات جغرافیایی (GIS) را مورد استفاده قرار داده اند:

- از اولین رساله هایی که سیستم اطلاعات جغرافیایی (GIS) را در ارتباط با مکانیابی خدمات شهری مورد استفاده قرار داده رساله دکتری آقای دکتر اکبر پرهیزگار (۱۳۷۲) با عنوان « الگوی مناسب برای مکانیابی مراکز خدمات شهری تبریز، نمونه مراکز آتش نشانی» است. در این رساله محقق با بررسی اجمالی در انواع الگوهای مکان گزینی و با مطالعه موردی بر روی مکانیابی مراکز آتش نشانی در شهر تبریز، توانمندی های سیستم اطلاعات جغرافیایی (GIS) را نسبت به دیگر مدلها به اثبات رسانده است.

- پایان نامه کارشناسی ارشد با عنوان «تجزیه و تحلیل توزیع مکانی مدارس با استفاده از سیستم اطلاعات جغرافیایی (GIS)» توسط رودابه فرهادی (۱۳۷۹) در این تحقیق که در گروه سنجش از راه دور و GIS دانشگاه تربیت مدرس و بر روی توزیع مکانی مدارس منطقه ۳ شهرداری تهران انجام گرفته است بیشتر سعی در توانمندی های این سیستم در مکانیابی داشته است و با استفاده از معیارهای مکانیابی مدارس و با تکیه بر عامل فاصله و جمعیت مکان های آموزشی را ارزیابی کرده است.